

Järvenpään vammaisneuvoston lausunto opetuksen ja kasvatuksen (jäljempänä OPKA) palveluverkko

Inklusion toteutuminen edellyttää riittäviä resursseja

Vammaisneuvosto pitää inklusiota keskeisenä yhdenvertaisuuden edistäjänä. Inklusio toteutuu aidosti vain silloin, kun sen toteuttamiseen on riittävät resurssit.

Varhaiskasvatus (VASU)

Pitkäaikaissairaiden lasten osallistuminen lähipäiväkodissa

Pitkäaikaissairaiden lasten, kuten diabetesta sairastavien lasten, tulee voida osallistua varhaiskasvatukseen **lähipäiväkodissa**. Henkilöstön tulee tuntea lapsen sairauteen liittyvät tarpeet, mutta perussairauksien hoitaminen on mahdollista toteuttaa myös lähiyksiköissä.

Lähipäiväkoti tukee lapsen osallisuutta ja tavallista arkea, pysyvää kaveripiiriä ja tunnetta siitä, että lapsi kuuluu yhteisöön.

Pienemmissä yksiköissä henkilökunta tuntee lapset usein paremmin kuin suurissa yksiköissä, mikä voi tukea lasten hyvinvointia.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelut

Joissakin tilanteissa erityistä tukea tarvitsevien lasten tukeminen voi olla tarkoituksenmukaista keskittää suurempiin yksiköihin, joissa on enemmän osaamista, laajemmat tukipalvelut ja riittävästi resursseja.

Henkilöstöresurssit ja pedagoginen laatu

Lausunnossa nostetaan huoli siitä, että laajat palveluverkkouudistukset tai muutokset yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen suhteessa voivat heikentää opetuksen laatua.

Riskinä on, että kasvattajalle kertyy liikaa hallinnollista työtä, lasten määrä suhteessa henkilöstöön kasvaa tai pedagogisen työn laatu heikkenee.

Työyhteisöjen jaksamista tulee tukea riittäväillä henkilöstöresursseilla, koulutuksella, moniammatillisella tuella ja riittäväillä avustajaresursseilla.

Perusopetus (PO)

Pitkäaikaissairaat oppilaat

Pitkäaikaissairaat oppilaat pärjäävät yleensä **normaaliluokassa opettajan asiantuntevalla tuella**, eikä erityisiä järjestelyjä yleensä tarvita.

Vammaisten oppilaiden tukeminen

Vammaiset oppilaat voivat vamman asteesta riippuen hyötyä yksiköistä, joissa on vahva erityisosaaminen ja tukirakenteet.

Liian suuret ryhmäkoot eivät sovellu hyvin erityisen tuen tarpeessa oleville oppilaille ja pitkäaikaissairaille lapsille. Myös pitkät koulumatkat ja kuljetukset kuormittavat erityistä tukea tarvitsevaa lasta merkittävästi ja voivat heikentää koulupäivästä selviytymistä.

Muut keskeiset huomiot

Erityisryhmien koostumus

Hyvin erilaisia psyykkisiä tuen tarpeita omaavien lasten sijoittaminen samaan erityisryhmään voi olla ongelmallista, esimerkiksi jos väkivaltaisesti käyttäyvät lapset ja hyvin arat lapset opiskelevat samassa ryhmässä.

Tämä voi johtaa turvattomuuteen, syrjintään, levottomuuden lisääntymiseen ja väkivallan eskaloitumiseen.

Neurokirjon lasten oppimisympäristö

Neurokirjon lasten esteettömyydessä tulee huomioida erityisesti oppimisympäristö. Tarvitaan rauhallinen oppimisympäristö, hyvä akustiikka ja muut tilaratkaisut, jotka eivät lisää kuormitusta. Esimerkiksi lasiseinät ja kaikuvat tilat voivat olla lapsille erittäin kuormittavia.

Vammaisneuvosto nostaa esiin huolen joidenkin koulurakennusten tilaratkaisuista. Esimerkiksi Juholan koulun vessaratkaisujen on koettu olevan toiminnallisesti puutteellisia ja ilman yksityisyyttä.

Sairastuneen lapsen osallisuus

On tärkeää varmistaa, että sairastunut tai sairastuva lapsi pystyy pysymään mukana koulussa esimerkiksi yksilöllistämällä koulupäivää, eriyttämällä opetusta tai muilla joustavilla ratkaisuilla. Tämä erityisesti sairauksissa, joissa hoito on pitkä ja vaatii poissaoloa.

Siirtymävaiheet

Siirtymävaiheet varhaiskasvatuksesta kouluun ja koulutuspolulla ovat erityisen haastavia erityistä tukea tarvitseville lapsille ja neurokirjon lapsille. Tarvitaan pehmeitä siirtymiä ja toimivaa tiedonkulkua eri koulutusasteiden välillä.

Yhdenvertaisuus ja inklusiokulttuuri

Suomi on sitoutunut yhdenvertaisuuden periaatteeseen. Järvenpäässä erityisoppilaitos Spesian läsnäolo on osaltaan luonut ympäristön, jossa vammaisuus on luonnollinen osa arkea. Tämä tukee inklusiota ja erilaisuuden hyväksymistä upealla tavalla, jota Järvenpäässä ei välttämättä ihan ymmärretäkään.

Inklusion toteutuminen käytännössä

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen sijoittaminen yleisopetukseen tulee tehdä lapsen yksilöllinen tilanne huomioiden. Jos tuki ei ole riittävä yleisopetuksessa oppilas voi jäädä jälkeen, oppiminen vaikeutua ja sitä myöten koulumenestys ja motivaatio opiskella heiketä.

Kiusaaminen ja asennekasvatus

Erityistä tukea saavien oppilaiden kohdalla voi esiintyä kiusaamista esimerkiksi kuljetuksissa tai koulussa. Vammaisneuvosto korostaa, että kaikkien opettajien ja henkilökunnan tulee puuttua kiusaamiseen. Yksittäinenkin kokemus kiusaamisesta osoittaa, että Kiusaamisen vastainen toimintamalli ei ole käytännössä onnistunut.

Järvenpään vammaisneuvosto 13.3.2026